
Butlletí
del
Centre Excursionista de Catalunya
- CLUB ALPI CATALA -

MEDALLA D'OR

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

INSTITUÏDA PEL SENYOR RAFEL PATXOT I JUBERT EN 1924

MEDALLISTES

- I ANY 1923. - SR. CÈSAR A. TORRAS I FERRERI †
II » 1924. - » ROSSEND SERRA I PAGÈS †
III » 1925. - » PELEGRÍ CASADES I GRAMATXES
IV » 1926. - » IGNASI FOLCH I GIRONA
V » 1927. - » FRANCESC MATHEU I FORNELLS
VI » 1928. - » LLUÍS ESTASEN I PLA
VII » 1929. - MN. JAUME OLIVERAS I BROSSA
VIII » 1930. - SRA. FRANCESCA BONNEMAISON, VDA. VERDAGUER

Diada de Sant Jordi

Festa Patronal i de la Medalla d'Or

AMB solemnitat i brillantor extraordinària, com feia alguns anys no havia tingut lloc, el dia de Sant Jordi el CENTRE celebrà la seva Festa Patronal i de la Medalla d'Or.

Damunt la taula presidencial es veien uns ramells de les clàssiques roses vermelles, i a la capçalera, un tapís del Sant Cavaller.

Prengueren seient a la presidència, el President del CENTRE, senyor Maspons i Anglasesell; el senyor Serra i Moret, Conseller del Govern de la Generalitat de Catalunya; el senyor Xirau, Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, els quals portaven la representació de les Corporacions respectives; els membres de la Junta Directiva del CENTRE, juntament amb altres socis, senyors Fontserè, Casades i Gramatxes, Turull, Coderch, Blasi, Ruiz i Porta, Cabot, Matheu, i el Canonge Dr. Carles Cardó.

La presidència obrí l'acte i tot seguit el Dr. Cardó llegí la prosa titulada

EL DRAC INTERIOR

Sabria greu de dir que l'episodi de Sant Jordi amb el drac i la princesa alliberada és purament llegendari, si no sabíem la utilitat de la llegenda, moltes vegades superior a la de la història.

La llegenda és la història dels il·letrats: ells mateixos se l'elaboren, se la reformen i la van acomodant a la idea que tenen entre tots de la persona o la institució que volen simbolitzar-hi. La llegenda, tot alterant la part material de la història, en depura l'element espiritual: la significació, la fisonomia, el símbol. Per això té una virtut directiva en la vida moral del poble. Al seu costat, la història és una eixarreja lliçó d'estudi.

La llegenda de Sant Jordi nasqué en l'exaltada imaginació dels croats, en veure les pintures amb què era representat el Sant Cavaller als temples d'Orient, d'on van dur a l'Europa llatina aquesta devoció. El Sant hi era figurat a cavall, matant un drac, i darrera d'ell es veia l'espiritualíssima efigie d'una donzella meravellada.

Els artistes havien simbolitzat d'aquesta guisa el dragó de la infidelitat, del qual Sant Jordi havia alliberat la donzella, en convertir-la a la fe cristiana. La metamòrfosi que sofrí el símbol en la pensa d'aquells soldats desconexadors de la història, és molt adient a l'esperit cavalleresc de l'època en què la coneixença del Sant arribà a l'Occident d'Europa.

Catalunya, Aragó, Anglaterra i altres pobles adoptaren el seu patronatge. Potser sí que als ulls dels homes és deguda a l'atzar la tria dels Sants Patrons dels pobles, però no ho és pas als ulls de la Providència, les intencions de la qual es revelen a través de la història. La llegenda jordiana ha imprès caràcter a les gestes de la nostra gent. València, Mallorca, Sicília i sobretot l'Orde de la Mercè són empreses alliberadores, en les quals, si alguna vegada ha apuntat un ideal polític, no ha estat imperialista. Canviar un dogal per un altre, alliberar l'esclau del sarraí per fer-lo després esclau propi, no ha estat mai la tasca dels jordians de Catalunya.

Val a dir que tampoc no hi hauria reeixit. Ens cal aprendre aquesta veritat: els diversos esperits que es parteixen el llinatge humà tenen destinat un període d'influència en la història del món, aquell període precisament que té més retirada a la fisonomia de cadascun. El Renaixement havia de sorgir a Itàlia, la llibertat a Anglaterra, la igualtat a França, l'abrivada evangelitzadora del Nou Món a Castella.

Canviar les èpoques seria canviar els papers: cada dia i cada terra té el seu neguit, i cada terra espera la coincidència del seu neguit amb el neguit del dia. No hi caben, doncs, impaciències, ni exigències de satisfaccions individuals, poques vegades possibles. Cal treballar d'acord amb el temps, fer exactament aquella feina que el moment demana, no la d'ahir, ni la de demà, prescindint en manera absoluta de la glòria personal i àdhuc de l'èxit immediat de la nostra tasca. Després dels moments de reconcentració en què s'elaboren les valors invisibles, no gens cotitzats en la Llotja de la finança, de la política o de la guerra, però prenys de la virtut de demà dins el silenci germinal de llur modèstia, arriben infaliblement els esclats gloriosos de l'èxit extern, que rep la seva virtualitat de la castigació aflictiva dels dies obscurs i no pas de la infinita vanitat dels sorolls estatuaris.

Cal, encara, als nostres jordians una altra virtut més difícil: la de saber veure el drac allí on és, no allí on sembla que cueteja. Hi ha qui consum la vida gesticulant contra un drac pintat, mentre el

drac viu li rosega les entranyes. En tota obra de perfecció, és indispensable la col·laboració de l'adversitat, que cal no confondre amb l'essència del mal. Cap sant no s'ha santificat amb flors i violes. L'heroi autèntic és el que arriba a la meta sagnant de les ferides rebudes: el que hi arribés endut per tota mena de facilitats, empès per afalacs i aplaudiments i intoxicat pel núvol artificial d'una glòria prematura, seria un heroi falsificat: una incisió en els seus guants, en compte de sang, faria rajar serradures.

Potser hem arribat, potser arribarem aviat, en aquella hora en què un esclat d'esperit trenca la clofolla de la matèria llargament castigada. El nostre drac, el nostre gran perill d'ara o d'aleshores, seria de no voler revestir-nos de la túnica blanca que duien durant vuit dies els nou-batejats de l'Església primitiva. Al nostre esperit, tot just nat o naixedor -imminència sagrada-, li calen absolutament les candors baptismals.

Tal vegada, la nostra il·lusió d'experts, la nostra cultura adolescent, que desitja i fins imita els capteniments de les cultures assaonades, no voldrà renunciar a les gràcies deliquescents de les decadències. Heus ací el drac que hem de matar. Potser haurem mort el nostre secular casolanisme, però fàcilment ens restarà la sensualitat enfleumidora, la ganyoneria de trobar cars els fruits de la cultura o de la llibertat, mentre dilapidarem milions en luxes i en vicis i en espectacles paganitzants vestits amb noms i colors pomposos, l'enveja de l'èxit d'altri, no considerant que és la Donzella qui en beneficia.

Siguem purs, com infants acabats de néixer. Massa temps tindrà la malícia per a provar d'emmetzinar-nos les sangs quan, arribats a majoria d'edat, les nostres reaccions vitals podran ésser vigoroses.

Si no conquerim violentament el candor baptismal que allunyi de nosaltres tota impuresa d'adult, tot mal esperit de gelosia i d'intriga, és ben segur que el crepuscle prometedor que ara saludem resultarà una aurora lunar que ens ensunyarà novament per a unes quantes dècades.

Al Sant Jordi d'enguany, més que la llança i el valor de brandir-la estrènuament, demanem-li la certenitat del cop, la bona punteria per occir el veritable drac, que no és tant el de fora com el portem tots inviscerat en els nostres defectes.

El President manifestà que, per trobar-se malalt, el senyor Rafael Patxot no podia concórrer a la festa i llegir unes quartelles que

expressament havia escrit, a les quals donà lectura el senyor Joaquim Cabot.

El senyor Cabot, féu present quant honorat se sentia per l'encàrrec de llegir el següent treball del senyor Patxot:

Senyora Presidenta de l'«Institut de Cultura de la Dona»;
Senyores, senyors, companys del CENTRE:

Un amic malaguanyat, el Rvnd. Dr. Norbert Font i Sagué, em féu adonar, fa anys, de la naixença de la preuada Institució representada per la medallista d'enguany; més endavant, vaig intimar-ne la coneixença, a través del jovenívol entusiasme d'una filla, qui ne compartí les tasques, i ara, em corlliga a l'Honorable Dama, una escena de dolor.

Mes, àdhuc la dolor cruenta que esqueixa el cor i descarna l'ànima, si la sublimeu amb esperit de sacrifici, us regalimarà serena amor a d'altri, i és aquesta amor - filla de dolor - la que em porta avui entre vosaltres.

Voldria que m'escoltessiu, no pas amb aquella mera curiositat del que percep cosa externa, que desperta sensacions externes també; sinó que, recollint-vos, deixéssiu oir aquella veu interna que tots duem tan fonda; tan fonda, que fàcilment l'acalla la remor del món.

També us proposo que, per uns moments, deixeu de sentir, a fi de millor raonar, ben aplegats, únicament curosos de la Veritat.

Podria ésser que algunes de vosaltres, abrandades en la dalera d'acció, sospitéssiu agressivitat en la meva exposició; a les tals, jo deman per endavant perdó

Honni soít qui mal y pense;

mes les pregaré igualment, que abans de judicar, recordin l'assenyada dita dels escolàstics, els quals en el doll de la dialèctica llur, no oblidaven pas que, de vegades, la veritat *se habet ad oppositum*, i jo estic en aquella maturitat, des d'on ja es veu massa clar el problema de la vida, i prou clara la lliçó de la mort.

De la dona catalana, se n'ha parlat, se'n parla i se'n parlarà, en termes de la major cortesia; no obstant, la cortesia, al cap i a la fi, és educació, no pas ensenyament, els preceptes del qual són força més austers, menys placèvols, si bé més transcendents, perquè enclouen els dictats de l'experiència.

La visió d'un solitari com jo, és massa monòtona i restringida

per a tractar un tema tan perdedor com el vostre; mes, si el reduïm a cosa experimental, ja em sento més emparat, i m'arriscaré a parlar-ne, encoratjat per la discreta confiança de l'escriptora de la divuitena centúria, quan amb femenina subtileza ens confessa que: «la dona no es pot descobrir, però es deixa endevinar».

Això comporta un gros marge d'incertesa, i m'hi acullo apresadament, refiat de vosaltres, per a considerar uns aspectes socials de la dona: la dona de la darrera del segle passat; la dèria del «femenisme»; la dona havent coneixença de si mateixa; o sia, en termes sintètics: l'encongiment, l'esgarriament i la ponderació de la dona.

Aquest és el ramell que porto a la Festa d'enguany. Són roses de variades colors, si bé, respectant, el major saber de la natura, no n'he tret ni una sola espina.

I en tractar les tares morals, preveig que oblidaré fàcilment el nostre propòsit respecte del sentiment; mes, qualque sorpresa, no serà pas greu falla en un parlament adreçat a les dones, la dona, ella mateixa, essent una sorpresa renaixenta.

El tipus representatiu de la darrera meitat de la dinovena centúria, i pel que es refereix a l'estament mitjà, és la *collegiala*, pretesa glòria, i condemna vera, de l'època.

Per necessitat, les famílies foranes que vivien lluny dels grans centres de població; per vanitat molta gent ciutadana i no ciutadana; unes vegades talment per egoisme, convertint la missió paternal en delegació mercenària; i altres, per sola feblesa d'imitació, el fet és que les noies catalanes d'aleshores, foren portades als internats de moda.

Allà tingueren de fer la creixença, moral i física, en un ambient inconnexe amb la procedència llur, la influència i perduració del qual, durant anys de disciplina, havia d'esmortuir inevitablement els lligams i les tradicions de la família, de manera que era cosa prou corrent que les noies, en retornar a la llar pairal, hi resultessin tan forasteres, com se n'havien trobat de primer en el pensionat.

La seqüència ètica i material de la família esdevenia trencada, i per raó de semblant desarrelament, la passada centúria produí aquella incongruència de la *collegiala*.

Ensenyades en la desconfiança de si mateix; embolcades de dubtes que les condemnaven a viure constantment intervingudes; generalment desconeixedores de les feines i el port de la casa;

sense clarícies sobre llur alta missió social, i educades apriorísticament per una societat abstracta que no existia sinó dintre el recloïment, la majoria d'aquelles noies no sabien manejar-se, ni podien situar-se, en la maror de la vida, de la qual eren eixides i a la qual anaven tan malament destinades.

En aqueixes condicions, calia que una donzella tingués molt forta personalitat per a llençar els inadequats caminadors i refer-se'ls escaïentment. Ordinàriament, esdevenien consiroses, s'encongien, assajant de sostreure's al problema insospitat que les envoltava, que les tenia esmaperdudes, i que elles no gosaven enfondir, totes esverades de trobar-se en el corrent del viure, que feia la seva via malgrat elles, trangolejant-les proporcionalment a la inadaptació llur.

Incongruent com era, la collegiala no hagué esment de la poemàtica exposició del senzill llenguatge bíblic, quan ens explica com Déu féu la dona per «companya i ajut de l'home». I així, quantes famílies resultaren balderes per manca de la força moral que devia cohesionar-les; quantes vides s'afollaren en una llar enfredorada, perquè solament hi trobaren la collegiala i no pas la companya freturada.

El meu judici potser sembli massa cru i sever, i certament no l'hauria pas exposat en forma tan categòrica, si fos estat sola apreciació personal meva, car sé prou com la indulgència és ben avinguda amb una testa blanca. Mes, en aquest moment, jo em sento representatiu d'una generació; parlo de cosa fallada per l'experiència, i em seria fàcil refermar ço dit, amb l'autoritat de noms que han deixat rastre en la història de la nostra terra, i que farien respectable legió, des de savis sacerdots, fins a patriarques de la família catalana.

Perquè és un tema d'època, que sovint fou escatit en aquells cenacles intel·lectuals, i com a ressó d'una fase pretèrita, tenim de pregonar amb recança: que aquelles collegiales, no solament no compartiren, sinó que entrebancaren i desferen, la major part de l'esforç social de la generació a la qual jo pertanyo.

No en faig pas retret a la collegiala, car ella n'era la primera víctima; fou imprevisió dels que la consentiren, i greu tort dels que la consumaren.

Guiatge de la intel·ligència, no vol pas dir enquistament, ni servitud, usufructuables *a posteriori*; perquè aleshores sorgiria aquell dilema, tan sovint tràgic en la humanitat, i que la Dictadura espanyola plantejà a Catalunya: o sobra el domini, o sobra la intel·ligència.

Tal és lliçó, massa oblidada, en els temps dels quals jo us parlo, i en la sofrència d'un ensenyament tan errat, nosaltres, de la passada centúria, no ens podíem pas estar de fer enyorívoles comparances amb l'exemple del Gran Mestre: aquell Crist que anava amb el poble, que del poble naixia, i trepitjant el mercadeig del món, pel poble moria.

I els mestres de la col·legiala, poc hi anaven amb el poble, que els havia donat acolliment.

En oposició a la col·legiala, i com a reacció de la mateixa, la dinàmica social ens ofereix el «femenisme» que, en llenguatge algebraic, ve a ésser una valor semblant, però de signe contrari.

La «col·legiala» era essencialment negativa; la «femenista», en canvi, és estridentment afirmativa, fins al punt de donar al mot «femenisme» un sentit, pràcticament, de dona enllà.

Constatem-hi la seqüència normal dels «ismes»; generalment són fills de raó, que no trobant prou planer el camí llur, prenen un caire passional, on perillen de descarrerar-se i d'oblidar llur provenença. En el femenisme, el perill s'agreuja amb la impressionabilitat de la dona.

És que els ideals no poden humanitzar-se altrament que materialitzant-se, o sia, deixant d'ésser idealitat. Si fóssim solament esperits, les coses anirien diferentment, però jo no sé si gaires «femenistes» es resignarien de grat, a desdonar llur cos.

El femenisme aparegué per generació espontània en terres on l'excés de població femenina deixava un marge de dones desplaçades, que calia situar dintre el complex social. Això féu que la dona, insensiblement, anés invadint camps d'acció abans reservats als homes, i en alguns dels quals va resultant més escaient que ells. L'excés de població femenina derivà vers les possibilitats novelles, bo i esperant l'avinentesa d'un passador retorn a llur veritable condició de dones de sa casa.

Mes en restà una colla de no tan bon acontentar, que encisades per la perspectiva, volgueren esbrinar les fites de la conquesta, per a descompassar-les, si fites hi hagués. La raó originària era esdevinguda estat passional, amb totes les seves contres, i aleshores es constituí el «femenisme» de brega, en el qual sobresurten moltes dones que, ignorant-se o malconeixent-se elles mateixes, no saben ésser dones, i s'acaben de malmetre assajant d'imitar l'home.

Això, quant a l'aspiració doctrinal, perquè en el fons de llur consciència, i encara que elles no gosin dir-s'ho, llur dalera foren

Ct. A. Mas

SANT JORDI. PINTURA EXISTENT EN EL DESPATX DEL PRESIDENT DEL GOVERN DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

els privilegis d'ambdós sexes. Heus ací una perífrasi de l'egoisme, i voleu res més antitètic de la dona que l'egoisme?

Plau-me dir que a casa nostra, no he pas trobat el tipus feminista sencer, clàssic; sia perquè aquí no és encara prou motivat, sia perquè visc massa enfora de la societat. Car, no és pas feminisme el mal exemple d'aquelles noies de casa rica, que havent estat a l'estranger, no el saberen veure, ni pair, i solament en dugueren estranyes ridiculeses.

Però, lluny d'ací, vaig presenciar una crisi aguda de «femenisme», en condicions rellevades que n'estimulaven l'anàlisi, i ço que us diré, m'ho dicten les observacions que aleshores jo en feu. Potser us serveixin d'impressió preventiva.

Com que Natura ama les desigualtats, puix són filles i col·laboradores seves, en trobar-se amb la igualitària pretença, somriu irònicament. Llavors, aquelles «femenistes» s'enfelleixen extremes, fent-nos recordar els impropis del *Spill* de Mtre. Jacme Roig, si és que no arriben a merèixer els dicteris del Crisòstom qui, en reptar la follia de Bizanci, motejava la dona de «malvestat pintada».

Totes vosaltres sabeu amb quina parcialitat Natura us ha afavorides, mes n'hi ha que no s'adonen que la vostra força és d'ordre moral i voldrien materialitzar-la, confiant-la a la llei escrita, marbre inert on no glateix el sentiment, que és l'aurèola vostra. Massa ignoreu que la humanitat s'està ofegant en l'excés de legislació.

Si no tinguéssiu major fermança que aquesta, sovint us la prendrien els esbarzers de les marginades socials. ¿Què no heu vist amb quina facilitat la violació de les lleis escrites serveix de patent de corsari als transgressors i contra les generacions incíviques?

Àdhuc suposant una dretura i efectivitat, desmentides cada jorn, no cal pas tanta refiança en fórmules externes, l'eixutor de les quals proclama aquell inhumà *dura lex sed lex*, que faria entera i potser empedreiria i tot, la dona vera.

Mellor guiatge heureu de la veu interna que evocàvem al començament, i en ella sentireu que el vostre escriu moral és d'ordre superior, i té de romandre part damunt de les lleis escrites. Vosaltres necessiteu quelcom de més íntim i fonamental; vosaltres estatgeu cors que no comporten asprors; vosaltres sou d'una altra Llei.

Llei vostra que, amarada d'emotivitat, concorda amb el caritatiu enunciat de Sant Pau, quan ens adverteix que «la lletra mata

i l'esperit dóna vida»; però aquest esperit no és pas el que inspira l'absurd mimetisme de les discordances femenistes.

A més, pareu esment que ara com ara, l'home, poc s'ho val que el volgheu imitar; si de cas, l'hauríeu de superar. Criatura decadent, ell es belluga per terra en ple minvant, fent corrues amorriades, i la seva fallida és tal que, qui sap? potser sia la dona qui tingui de vindicar-lo; mal fos, emmenant-vos-el pel sentiment, fins retornar-lo a consciència de si mateix.

Heus ací el bell «femenisme», companya i ajut de l'home.

Per caminals no gaire afressats, hem arribat al vostre reialme, on senyoregeu per espontani acatament de tothom.

La col·legiala, malconeixia la dona; la feminista, la malversa; vosaltres l'heu d'honorar, car en ella estriba la vostra força i predomini.

Aquesta força és tal, que àdhuc les qui tenien la puixança d'un imperi, no fou pas com a sobiranes que majorment vanceren.

No fou pas la potent Regina del Nil, la que amansí l'àguila romana, sinó la sirena d'Actium, la qui junyí l'encisat triumvir, fent-ne

.....*the bellows and the fan*
to cool a gipsy's lust. (Shakespeare)

Si vencé gegants, capgirà muntanyes i aterrà monstres, Hèrcules, també fou mansoi servidor del dabanell d'Omphal.

En la Mitologia, la dona era talment activa, que amb aquell barroer passar i traspassar de deesses i de nimfes en llurs escapades a la terra, s'esquerdà la frevolesa de l'olímpica volta i acabà per esfondrar-se; però el troçam encara guspireja i serveix de joïell a la Poesia.

Per mor de la beutat d'una dona, s'abraonaren dos pobles de l'antiguitat i llurs èpiques gestes retrunyen en l'estrofa homèrica, enardint la nostra juvenesa erudita.

Amb un sol gest, la dona ha fet un girant en el camí dels pobles, o si no, guaitau el sacrifici de la matrona Lucretia, posant fi a la monarquia romana i obrint les portes de la república. I àdhuc en l'alba de juvenesa, una Donzella d'Orleans alçaprema el poble, per retre una invasió.

Allà a l'Anglaterra, «una gelosia de cares boniques», segons frase d'una escriptora, produí aquella tragèdia on la resignació de Mary Stuart eclipsà el sol de vanitat de Queen Elizabeth. És una variant de la guerra de Troia; una altra variant dels *Nibelungen*; la

constant variant que ressona humanalment arreu, des de la gebre emboirada de la *Saga* nòrdica, fins a la càlida fantasia oriental del Càntic dels Càntics.

Escolteu la Revolució Francesa com ve precedida de rialles femenines i flocs voleiants i fregadís de seda i testes empolvades amb basament d'espallles nues, fruit d'una moral més nua encar. I quan desfermada la tempesta, que volgué castigar uns crims cometent-ne de pitjors, els llampecs esquincen la rojor de les nuvolasses, en una clariana ens colpeix la silueta propiciatòria de Charlotte Gorday.

I la nostra història, no n'és poc de solcada per la dona.

Recordeu aquell marc sorprenent dintre el qual En Muntaner preludia l'atzarosa naixença del Rei Conqueridor, l'alt monarca qui no temé «null enemic» i en canvi, es feia tan fàcilment captiu d'un bell esguard.

Recordeu com En Pere del Punyalet a les seves vellors es mullerava per quarta vegada, amb una empordanesa que no sabia de lletra, Na Sibilia de Fortià, prou eixerida per assolir la corona i esdevenir protagonista en les discòrdies de la família reial.

Recordeu En Pere el Catòlic, qui es donava a la disbauxa la nit abans d'una batalla que podia capgirar l'Europa Occidental, de manera que en la plana de Muret, Simó de Monfort hagué de vèncer un vençut de dona. Massa hi juga la dona en les nostres cròniques i això que la història ha tingut la discreció d'ignorar-ne moltes.

Àdhuc en la guerra europea, temps a venir les intimitats diplomàtiques diran fins a quin punt la dona contribuï a que la democràcia americana vingués a recordar-nos la llibertat dels pobles; proclamació que l'Europa anorreada acollí en la dolor del penediment, però que els governants s'han afanyat a oblidar i ara els Estats ja són curosos d'estrafer, per a recaure en llur pecat original.

Ja ho veieu: tostemps la vostra rossega ha escombrat reialmes; us heu posat florons per fermalls; heu dut corones per manillars, i fet puntes amb ceptres per boixets. I si així a vostre albir someveu i trasbalseu la humanitat, dona, per què la deixes anar? per què la deixes tornar, així?

Del vostre illimitat camp d'acció vull esmentar, insistentment, dos conceptes fonamentals, que l'actual suposança civilitzada està intervenint abusivament, amb intent d'apagar-ne la virtualitat. Vull dir: la pròpia personalitat i la família.

Retornant al nostre propòsit, parlarem en soliloqui, fent exa-

men de consciència, prescindint dels lirismes multicolors i del galant encenser que sol acompanyar aquests temes.

La Providència dotà el nostre ésser de facultats que, mitjançant el cos com instrument, es correlacionen amb el món tangible, i si bé en el vostre cas, per raó de sentiment, el cos aparenta més, no per això passa de mer contingent de les facultats que determinen l'ésser.

Aqueixes facultats són diverses i desigualment repartides, a fi que de totes elles, aplegades, en resulti l'harmonia social, la qual, per tant, requereix: no solament la veu de les intel·ligències directrius, sinó també l'amorós escalf dels cors sensibles i la transparent inconsciència de la donzella, duent gemada

.....*cette fleur de beauté*
que n'a mûrie encor aucun rayon d'été. (Lamartine)

El posar dreturerament en obra les facultats individuals, és afirmació de personalitat, i tothom té el deure d'exercir-les, per febles i minúscules que semblin, car, sense elles, mancaria quelcom a la humanitat, igualment que si els ocells només volessin part damunt les serres, tampoc cantarien els rossinyols en la verneda.

Ara bé; a casa nostra hi ha la tradició errada, injusta i sumament perillosa, de considerar virtut la falla de personalitat de la dona.

L'errada, ja ens l'ha ensenyada la col·legiala, en malbaratar la seva personalitat, per romandre socialment desplaçada.

La injustícia, bé prou que la proclama la feminista, bo i agravant-la quan, malpreant la pròpia personalitat, en reclama una altra.

El perill, és a grapats al vostre entorn, en l'exemple de dones que eixides de la pàtria potestat i no tenint salvaguarda marital, són voliaïnes socials, víctimes de consellers massa interessats, presa d'administradors tan hàbils com poc controlats, o, de vegades, joguina d'un mal pastor.

La inanició de la impersonalitat dona lleure sobrer per a curar del cos i, avesant-se en aqueixa atractívola comoditat, la dona es fa serventa del viure superficial que, amb traïdoria, estimula la floridura d'instints, cosa molt diferent i sovint adversa, de les facultats de què sou mestresses i que constitueixen la bella riquesa d'ànima.

I és volent explotar aqueixa mala disposició que, tots ho havem oït! com us tiraven floretes en ple dia i des de preteses sumitats,

els mateixos qui avilien la dona entre els plecs ombrius de la nit encobridora.

Tals són les conseqüències, l'expiació, de menysprear la personalitat de què sou providentment dotades per a concórrer a una formació social que no pot establitzar-se, ni millorar, amb el sol obrar de l'home, i que no subsistiria, si la cruessa de seny dels homes no fos endolcit pel sentir de la dona.

Quan la crítica, que tan fàcilment es torna rondinaire, digué a Mossèn Cinto que en l'Atlàntida mancava l'element humà, el poeta reprengué sumís la lira i féu bategar el Pireneu per mor de Griselda i de Flordeneu.

Si analitzeu la vida, trobareu que tot hi és complementari, per la raó que els humans som criatures duals. Així, mentre el cos fa de l'amor una possessió, per a l'esperit sempre és donació, i com que vosaltres sou un nexa entre el món moral i el físic, manteniu en vostre reialme un fogar on l'aparent contraposició es fon en la família, mirall de la vostra personalitat i tron de la grandesa vostra; perquè, si

el cor de l'home és una mar,
tot l'Univers no l'ompliria, (Verdaguer)

en canvi, el cor de la dona, encar més gran, l'omple un lleu somriure d'infant.

En l'infant, la dona es fa àrbitre de la humanitat de demà, i encarant-se valerosament amb un avenir, que l'infant somnia farcit de promeses i que la dona pressent vessant de perills; Regina d'Amor, ensems per donació i per possessió, la Mare, amb el fillet a la falda, és imatge d'una heroïcitat suprema en la donació, com ho veiem consagrat en el pujol del Calvari, quan consumat el crim, nua ja l'aspa de la Creu i escorreguda la muntanya de multituds, la negror de la terra havent enfosquit el cel, encara allà al peu del fust romania simbòlica la solitària Dolorosa, epileg, continuació, hereva de sacrifici, que és modalitat ascètica d'amor.

La família té d'ésser la roca de salvació de la societat, en l'actual temporal de liquidació i represa, on la maror vella esvora romponents novells; perquè si la Mare segella primordialment les generacions venidores, i aquestes, pietosament filials, mantenen desplaçada l'empresa moral que n'hagin rebuda, no hi haurà cap força posterior, ni externa, que pugui arrebastar-les-hi, ni fer-les-hi arriar.

Aquest requeriment és tant més essencial, quant en la croada

que la intelligència va proclamant per tot el món en defensa de la personalitat humana, Catalunya ja hi ocupa el lloc a què ens donava dret i autoritat la nostra condició victimària, al mateix temps que ens feia un deure la llei moral. Cal refermar i eixamplar aquell lloc, i per això necessitem homes en el sentit estricte del mot, i els homes - recordeu-vos-en - són fills de mare.

Que us penseu que hauria existit Sparta per mera voluntat del legislador? Sense l'aquiescència de la dona spartiana, no s'hauria complert aquell enduriment dels naturals afectes; sense la complicitat de la dona spartiana, no s'haurien anticipat aquells desvaris pre-galtonians, convertint la família en erol de contribuïents i en obrador de reserves de soldats; la mateixa clotada que va engolint la societat contemporània.

Així maltractada, la família treu migrada florida, es marceix i es corseca, i la seva mustior agreuja les sofrances de la humanitat, facilitant la *course à l'enfant*, per a desmaternitzar-lo, substituint l'escola i el bell exemple de la Mare. per convencions llampanants i mercenàries, encobridores de materialitats concurrents i organitzades per a tòrcer lleis naturals.

La família és el recés on la intimitat del viure es posa fora encaç de la vida pública; però, a casa nostra, això sol oblidar-se perquè no existeix l'*home*, i la privadesa de la llar és comparable a un *andén* d'estació, accessible a tothom, àdhuc sense bitllet. Per aquesta raó la família es veu tan deixatada i li plau massa d'esbandir-se al carrer, a la plaça, sota un cel ras de blau, amb un sol enlluernador, que comparteix les nostres errades.

I a més del sol, que ens entra a cercar per la porta esbatanada, la família catalana, presa en l'alt sentit de cèl·lula social bàsica, viu exposada a d'altres falliments: la lleugeresa amb què deleguem el deure paternal o ens deixem prendre les nostres atribucions, i la mala usança de vestir d'experiència solucions i pràctiques que, ben mirat, no són altra cosa que egoïsmes vergonyants.

Aquests egoïsmes dels uns, barrejant-se amb la incapacitat dels altres, i complicat per la intromissió de tercers, són una de les males més greus que corquen la rel de la societat catalana.

Tot el qual és misèria de personalitat i manca de tremp, per culpa d'un ensenyament defectuós i en certs conceptes fals.

Cal que ens alliberem d'aquests relleixos i que la família sia una fortalesa d'humanitat, regida per la llei moral.

No pogué fer-ho la col·legiala, puix era transplanteda i li cos-

tava d'arrelar; no pot fer-ho la feminista, amb el tràfec que té de masculinitzar-se; la defensa de la llar pertany a la dona vera, en l'equànime plenitud de les seves facultats.

Deixeu que l'home basteixi el casal i n'asseguri les portes; vosaltres, sense encongiment, ni pretensions fora natura, hi servareu el fogar per emmotllar els cors en els quals s'humanitzarà la intel·ligència, dignificant el sentiment. Així trobareu el vostre exalçament en ésser lleals «companya i ajut de l'home».

Si fos altrament, i oblidant que dona venç amb caritat deixant-se vèncer, us envaníssiu de la vostra força, aleshores, nosaltres, homes, us cridaríem a raó, i accentuant aquell dualisme, base de la humanal unitat, ens afanyaríem a escatimar-vos el triomf, dient-vos, amb noble premeditació masculina:

La vostra capdavantera Dama, si és medallista nostra!

Parlà després el President del CENTRE senyor Maspons. En començar digué que a Europa hi ha dos homes que havent tingut un ideal considerat utòpic, l'han vist realitzat: Masarik i Macià. El que ha fet aquest és conegut de tothom per haver-ho viscut.

Féu una comparació de les dificultats amb què toparen ambdues personalitats i remarcà com les que vencé Macià fou gràcies al coneixement que el nostre poble té de la seva història. Aquest coneixement es deu d'una manera molt principal al CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. I és per això que s'ha pogut arribar a celebrar la Festa de Sant Jordi com s'ha festejat aquest any tot seguint l'home que ha portat el poble a la victòria, la qual també és deguda a l'estol d'homes que ens han precedit.

Féu un elogi de la senyora Vidua Verdaguer i de l'obra que realitza des de la presidència de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, a la qual ha estat adjudicada la medalla Patxot, i pregà al representant del Govern de la Generalitat de Catalunya que fos ell qui executés aquesta adjudicació.

Enmig de grans aplaudiments, que la concurrència tributà a peu dret, la senyora Vidua Verdaguer prengué seient a la presidència.

El senyor Serra i Moret digué que saludava els presents amb el títol que acaben d'obtenir de ciutadans de Catalunya, a la qual els socis del CENTRE han servit sempre com a tals.

Féu un elogi del CENTRE i de les seves activitats, i digué que en nom de l'altíssim símbol que representa, en nom del President del Govern de Catalunya lliurava la Medalla d'Or del CENTRE a aques-

ta dama a qui havia estat adjudicada, a la qual no coneixia personalment, però que havia conegut prou el seu marit, aquell ciutadà exemplar que s'anomeà Narcís Verdaguer i Callís.

Les primeres paraules de la senyora Vidua Verdaguer foren d'agraïment al senyor Serra i Moret per les frases d'elogi i consideració que aquest acabava de dedicar al seu marit, i tot seguit llegí les següents quartilles:

Excms. Senyors del Govern de Catalunya i de la Ciutat.
Senyor President del CENTRE EXCURSIONISTA, Digníssima Junta, Senyors, Senyores:

Plena d'emoció, senyor President, rebo de les vostres mans la Medalla d'Or, que En Rafel Patxot i Jubert ha instituït sota el Patronatge del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA que tan dignament presidiu i que ha estat concedida altres anys a honorables patricis, per a portar-la reverent i submissa a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona a la Presidenta del qual tan benèvolament l'havau concedida.

Tenim rebudes del senyor Patxot, il·lustre patrici, proves inequívokes de la seva confiança; no solament amb la magnànima protecció material que ens ha prestat sempre i molt especialment en els moments més difícils de la nostra vida econòmica, compromesa en ocasió no gaire llunyana i tenaçment sostinguda per certs elements polítics que haurien exaurit les nostres possibilitats i energies sitiant-nos per fam; sinó que ens ha permès gaudir de la bona amistat de la seva esposa, d'un valor molt major, i seguir-hi l'ataçament a la nostra obra amb especial predilecció de les seves filles estimades, que dues ja traspassades; guarda la nostra institució per a elles el major afecte i record inesborrable i compta en les seves juntes com a preada joia, que bé s'ho mereix, a la que els resta per consol i la joia de tots.

Aquests fets, ens han permès a través d'aquests éssers benivolguts, apreciar més que molts d'altres, les virtuts d'aquest matrimoni tan auster com magnànim i gaudir del seu altíssim i clarivalent guiatge, així com redossar-nos sota la seva generositat, per portar des de l'Institut de Cultura ajut i auxili a les jovenetes que, mancades de mitjans materials, però amb intel·ligència i esperit de treball, han pogut seguir diferents i importants disciplines; unes, dintre de Catalunya, i altres, arreu del món, ajudades de les Beques de la Fundació Maria Patxot i Rabell.

Aquestes Beques, subvingudes únicament per aquests Senyors a nom i bona memòria de la seva difunta filla Maria, han permès amb forts auxilis econòmics adquirir títols i ampliar coneixements de carreres superiors a Madrid, França, Alemanya i Estats Units, on es troben actualment estudiant sis becàries, triades com a les més mereixedores d'aquest benefici, les quals funcionen totes subvingudes per aquest matrimoni exemplar i sota el Patronatge de D. Francesc Cambó i de l'Institut de Cultura de la Dona.

De l'altra difunta filla Montserrat Patxot i Rabell, en porta el nom i el Patronatge la nostra Biblioteca Popular Femenina i ha estat ajudada generosament pels seus Pares que poden veure en les components de la seva Junta, el més respectuós afecte a la memòria de la filla tan estimada.

Molts altres fets té registrats en el seu historial la vida de la nostra Institució que palesen la força moral que ha rebut de l'exemplaritat d'aquest patriota insigne, que ha sabut albirar el fi altruista que perseguia i ha estat una de les compensacions més positives que ha trobat en la seva vida de lluita i de sacrifici. Donar a la dona per mitjà de la formació moral i humana el concepte dels seus deures i de la seva responsabilitat tot subvenint a les necessitats de la pròpia vida, cultivant la seva feminitat per tots els mitjans al nostre abast, fent-la útil a la família i a la Pàtria, és el nostre ideal, que ha trobat el millor ressò en aquesta família, que solemnement avui confirma de nou la seva aprovació al nostre treball, d'una manera tan gentil i tan encoratjadora.

No podem deixar de consignar en aquests moments, que també d'aquest CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA i dels individus que componen la seva Junta, té rebudes la nostra Institució proves paleses de protecció germanívola, tant en el que fa referència a la Junta Permanent d'Esports i Excursions, que funciona plena de vida i entusiasme en la nostra obra, la qual ha rebut repetides proves d'alta consideració d'aquesta Entitat i una cooperació ben positiva, amb conferències-projeccions, etc., com també, i molt expressament, per haver-nos facilitat un redós a muntanya, anex al Xalet Refugi de La Molina, per tal que en condicions excepcionals i avantatjoses puguin les nostres associades trobar en les vacances que els permet el seu treball, un lleure restaurador per a reprendre les tasques de la seva vida amb major delit i enfortides físicament com els cal.

Després d'aquestes manifestacions aclaridores i de fer l'acatament degut, tant al fundador de la Medalla d'Or com a la Junta del

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, no hi ha cap dubte que per predilecció, per magnanimitat, per encoratjament i per estímul, ens ha estat feta aquesta distinció, per immerescuda que sigui...

Jo com a Presidenta de l'Institut de Cultura i prenent-ne tota la responsabilitat, prometo que seguirem sèria i serenament, la nostra gesta social-femenina convençudes de la seva transcendència, ja que li reconeixen personalitats d'aquesta altura i entitats de tanta solvència, i que mai no es podrà dir que no hem correspost a mida de les nostres forces a la gratitud de què ens fem deutores.

Fits els ulls en l'engrandiment de la nostra terra catalana, dintre l'Espanya de què forma part, treballarem infatigables i ardides per l'Altar i per la Llar.

Una esclatant ovació coronà les darreres paraules de la senyora Vídua Verdaguer.

Immediatament el senyor Cabot llegí la seva poesia inèdita dedicada a Sant Jordi, titulada

A SANT JORDI

ORACIÓ

Sant Jordi gloriós! — Amor de la Pàtria,
que avui festegem — amb flors i cantades;
joíós l'esperit — vulgau escoltar-nos.

Com Vós, al drac — hem clavat llançada;
llançada de mort — que ha tret d'esclavatge
la llar dels passats, — la terra estimada,
sa llengua, son dret, — fesomia i ànima.

Un abrandament — ha fet el miracle.
Poseu llenya al foc — d'aquesta aflamada,
que ha encegat a tots — perquè mai s'apague.

Doneu força al braç — de vostra fillada,
per jamai rendir — nostres quatre barres,
que la llibertat, — fa poc, ha besades.

Seny pels davanters, — fe i amor als altres,
a Vós demanem, — perquè una abraçada
juramenti a tots — a refer la pàtria,
amb ses tradicions — i noves frisances.
Pàtria renaixent! — Orgull de la raça!

Sant Jordi gloriós! — Patró venerable!
 que, amb Vós, va vetllant — des del seu retaule,
 del ferm Montserrat — l'«estel del guiatge»;
 feu-nos defensors — de la nova Pàtria.

I si ve un nou drac — amb gest d'amenaça,
 tant si és foraster — com si és nat a casa,
 feu que, agermanats, — li dem la llançada.
 Per glòria major — de Vós i Nosaltes.
 Així sia — Amén.

La poesia del senyor Cabot, plena d'abrandament patriòtic, meresqué un sorollós aplaudiment.

El President digué que abans d'acabar volia adreçar una salutació a les autoritats que han tingut la gentilesa d'assistir a la festa, a aquestes autoritats que, enguany - digué - són ben nostres perquè són nascudes de la voluntad del poble.

Finalment, parlà el Tinent d'Alcalde senyor Joaquim Xirau. Digué que manats per la ciutat, uns quants ciutadans modestos han conquerit el govern de Barcelona i un cop fet això el poble els ha assistit, els ha ajudat, els ha superat.

Barcelona ha quedat avui a l'alçària de la milenària i santa tradició que representa.

El discurs del senyor Xirau fou molt ovacionat.

El President aixecà l'acte i es passà a inaugurar l'Exposició iconogràfica de Sant Jordi, que la Secció d'Arqueologia i Història del CENTRE organitzà expressament per a aquest dia.

L'alta conca del riu Gaià

SEGONS diuen els penedesencs, el riu Gaià constitueix la línia divisòria del Penedès i el Camp de Tarragona. Té el seu origen als vessants Sud de les muntanyes d'Aguiló, i rep les aigües de les fonts de Santa Coloma de Queralt i de les de Sant Magí de la Brufaganya. Ambdós indrets formen part de les serres de Montagut, que els penedesencs inclouen al Penedès.

Tenim en projecte de dissertar sobre l'arbitrarietat que repre-